

SXEDIO.E4

23/6. 3. 1879: ΟΙ ΚΥΠΡΙΟΙ ΖΗΤΟΥΝ ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ, ΤΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΚΑΙ ΤΑ ΔΗΜΑΡΧΕΙΑ

Το Μάρτη του **1879**, ένα σχεδόν χρόνο μετά την εγκαθίδρυση της Βρετανικής Διοίκησης στην Κύπρο, οι Κύπριοι δεν αισθάνονταν καθόλου άνετα με τα μέτρα που πήρε ο Υπάτος Αρμοστής σχετικά με τα Διοικητικά Δυσμβούλια (γνωστά ως Ιταρέ Μετζιλίς) των επαρχιών, τα Δημαρχεία και το Νομοθετικό Συμβούλιο και με ένα υπόμνημά τους (Νέον Κίτιον **23/6** Μαρτίου **1879**) ζητούσαν αλλαγές.

Το υπόμνημα είχε ετοιμάσει πενταμελής επιτροπή από τους Θεόδωρο Περισιτιάνη, Ιωάννη Παυλίδη, Πασχάλη Κωνσταντινίδη, Αχιλλέα Λιασίδη και Θ. Μιτσή που εκλέγηκε από σε σύσκεψη στη Λευκωσία.

Η Επιτροπή τόνιζε: (Μεταγλώττιση):

ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ: Θεωρούμε περιττό να επιχειρήσουμε να αποδείξουμε διά μακρών τα πλεονεκτήματα του αντιπροσωπευτικού συστήματος. Η σεβαστή Κυβέρνηση ενόμιση δυνατό να αναπληρώσει το σύστημα αυτό με την εγκαθίδρυση Νομοθετικού Συμβουλίου, αλλά πιστεύουμε ότι αυτή δεν εβράδυνε να πιεσθεί ότι το Σώμα αυτό πολύ λίγο ανταποκρίθηκε στην πρόθεση της σεβαστής κυβέρνησης και τις προσδοκίες του τόπου που υπαγόρευσαν τη σύσταση του και παρακαλούμε να μη παρεξηγηθούμε ή να εκληφθούμε υπερβολικοί όταν ισχυριζόμαστε ειλικρινά ότι η απειρία του Νομοθετικού Συμβουλίου για τα δικά μας πράγματα, τις ανάγκες, τα ήθη και τα έθιμα με τις επιταγές του συνετέλεσε στη διάσταση που δημιουργήθηκε δυστυχώς μεταξύ των κυβερνώντων και των κυβερνωμένων, την οποία διακαώς ποθούμε χάριν του προφανούς συμφέροντος και των δύο να άρουμε για πάντα.

Προς τον σκοπό αυτό, καθυποβάλλομεν ευσεβάστως μέσω σας Εξοχότατε, τη γνώμη όπως η σεβαστή Κηβέρνηση ευαρεστηθεί να αποδεχθεί και υπέρ της Κύπρου αντιπροσωπευτικό σύστημα,

περιβεβλημένο με ευρύτερα δικαιώματα και για το λόγο αυτό με περισσότερες ευθύνες και βαρύτερα καθήκοντα.

Ανδρες κύπριοι που έχουν πείρα για τις ανάγκες, τα ήθη και τα εθνικά του, που απολαύουν πλήρως της εμπιστοσύνης των κατοίκων και εκλεγόμενοι από αυτούς είναι φυσικό να είναι οι πιο αρμόδιοι να θέσουν νόμους και κανονισμούς που έχουν σκοπό την έννομη και κανονική λειτουργία της δημόσιας υπηρεσίας και την ειρήνη και την ηθική και υλική προαγωγή του τόπου και των κατοίκων.

Αν η Κύπρος, Εξοχότατε, δεν βρίσκεται ήδη στο βαθμό εκείνο της διανοητικής και ηθικής ανάπτυξης, στην οποία ευτύχησαν να περιέλθουν τα Έθνη, στα οποία το αντιπροσωπευτικό πολίτευμα λειτουργεί με πλήρη ελευθερία, είμαστε πεπεισμένοι ότι η εγκαθίδρυση παραπλήσιου συτήματος σε λαό φλήσυχο, ευάγωγο και δυνάμενο να εκτιμήσει και τα δικαιώματα και καθήκοντά του, θα αποβεί το πιο ασφαλές μέσο της ηθικής και υλικής ευημερίας του.

Η Κύπρος διοικητικώς, εξοχότατε, διαιρείται σε διαμερίσματα (Καΐμακαμάτα ή Κατιλλίκια). Αν λοιπόν συγκατίθεται η σεβαστή Κυβέρνηση να επιτρέψει όπως από κάθε ένα από αυτά εκλέγεται από το λαό ανάλογος αριθμός αντιπροσώπων, οι οποίοι να συνέρχονται σε συνέλευση στην πρωτεύουσα της νήσου Λευκωσία και να διαμένουν σ' αυτή κάθε χρόνο περί τους τρεις ή τέσσερις μήνες, όπως νομοθετούν τους αναγκαίους νόμους και κανονισμούς, μια τέτοια, λέγομεν απόφαση εκ μέρους της σεβαστής Κυβέρνησης, όχι μόνο θα συνδέσει μαζί της τη νήσου με τους πιο ασφαλείς δεσμούς της ευγνωμοσύνης και αποφίωσης, αλλά και θα συντελέσει ώστε να επιτευχθεί ο επιδιωκόμενος από αυτήν βεβαίως σκοπός για τελειότερο πολιτισμό του τόπου και για ηθική και υλική επίδοση.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ: Η από της αγγλικής κατοχής ενέργεια των Διοικητικών Συμβουλίων είναι έκτακτη και πολύ λίγο κανονική. Εάν η σεβαστή Κυβέρνηση νομίζει απαραίτητη τη διατήρησή τους,

υποβάλλομεν ταπεινά τη γνώμη, σύμφωνα με την οποία πρέπει να αντικαταστήσουν τους μέχρι σήμερα λειτουργούντες στρατιωτικούς διοικητές, πολιτικοί, που έχουν τις απαιτούμενες διοικητικές γνώσεις και άλλα ειδικά προσόντα.

Τα Διοικητικά Συμβούλια πρέπει να συγκροτούνται στη βάση της πλειονότητας κατά την εκλογή των μελών, και να εκδίδουν τις αποφάσεις τους στα ελληνικά και να στηρίζουν πάντοτε τις αποφάσεις τους με βάση το νόμο και την πλειοψηφία.

Αν γίνει αυτό, η πείρα των εγχωρίων μελών και η ειλικρινής τους σύμπραξη με τους προεδρεύοντες πολιτικούς διοικητές θα θεραπεύσουν πολλές από τις υφιστάμενες ανάγκες και θα εκπληρώνουν ασφαλέστερα την αποστολή τους.

Οι προϊστάμενοι των αρχών στη Νήσο αγνοούν τη γλώσσα του τόπου, και γι' αυτό η παρουσία διερμηνέων στα Διοικητικά και Δικαστικά Συμβούλια αποβαίνει αναπόφευκτη αλλά και ως προς τους τελευταίους αυτούς υπαλλήλους παρακαλούμε τη σεβαστή Κυβέρνηση να προχωρήσει σε επιλογή εκείνων που γνωρίζουν καλύτερα την αγγλική και ελληνική γλώσσα, διότι όσοι διερμηνείς προσελήφθησαν μέχρι σήμερα δεν γνωρίζουν καλά ή αγνοούν εξ ολοκλήρου τη γλώσσα της πλειοψηφίας των κατοίκων, την απλή ελληνική.

ΤΑ ΔΗΜΑΡΧΕΙΑ: Επειδή ο παλαιός τουρκικός νόμος που διέπει τα δημαρχεία αποδείχθηκε ελλιπής η προκάτοχος κυβέρνηση προνόησε να τον αντικαταστήσει με νέο, που βρίσκεται ήδη σε χρήση σε πολλά μέρη του κράτους. Ο Νόμος αυτός απαλλάσσει τα δημαρχεία από την άμεση επέμβαση των διοικητών, χορηγεί δικαίωμα στο δήμο για ελεύθερη εκλογή των μελών, και επιφυλάσσει στην Κυβέρνηση το δικαίωμα να εκλέγει από αυτούς τον Πρόεδρο. Τίποτε δεν είναι πιο δίκαιο από του να καταργηθεί στην Κύπρο ο παλαιός νόμος και να τεθεί σε ενέργεια ο νεότερος τροποποιούμενος επί το τελειότερο, σύμφωνα με τις ανάγκες του τόπου και να δοθεί στο δήμο το δικαίωμα να εκλέγει αμέσως τον πρόεδρο.

Τα εισοδήματα των δημαρχείων να ξοδεύονται προς όφελος του οικείου δήμου, το δε δημαρχείο να ενεργεί ανεξάρτητα από κάθε επέμβαση των διοικητών, καθότι σε όλα σχεδόν τα δημαρχεία επιβλήθηκαν από τους διοικητές, χωρίς τη συγκατάθεση των δημοτικών συμβουλίων έργα σχεδόν άχρηστα, για τα οποία δαπανήθηκε μεγάλο ποσό χρημάτων. Από αυτά, άλλα μεν δημαρχεία επιβαρύνθηκαν ήδη με υπέρογκα χρέη, άλλα δε θα επιβαρυνθούν σύντομα και προέκυψε για όλα το ίδιο αποτέλεσμα, να επιβληθούν σε κάθε δήμο δυσβάστακτοι και δυσανάλογοι προς την ελεεινή κατάσταση του τόπου και οι κάτοικοι αγανακτούν.

Όσα υπάγονται στο δήμο και εκτελούνται να αποφασίζονται από το Δημοτικό Συμβούλιο και καμμιά απόφαση του δημάρχου που δεν θα εγκρίνεται από την πλειοψηφία των Δημοτικών Συμβουλίων δεν είναι δίκαιο να διενεργείται.

Ο Δήμαρχος και τα μέλη είναι υπόλογοι προς το Δήμο και πρέπει να δίνουν λόγο κάθε χρόνο για τη διαχείριση προς τους αντιπροσώπους που εκλέγονται από το Δήμο, ο δε ετήσιος ισολογισμός να δημοσιεύεται στις εφημερίδες.

Ο Δήμαρχος να έχει μόνο μια ψήφο, και σε περίπτωση ισοψηφίας να έχει την ισχύουσα (νικώσα ψήφο).